

Dr. H. H. ...

... (1) ...

מסורת הש"ס

6) וכלל מ' ...

תורה אור השלם

- 1. לא חלק רחל בעמך ...

מוסף רש"י

ובי עונשין מן הדין ...

בן סורר ומורה פרק שמיני סנהדרין עג.

מתיני' ואלו שמילין אותן. מן הענינה: כנפשו. יחטו ליהרג לכל אדם כדי להילין מן הענינה ומקראו נפקי: אבל הרודף אחר כנסתו לרצונו והרואה לעבוד עבודה כוכבים ולחלל שבת וכל שכן שאר כריתות ומיתות ביד שאינן ערוות דלא יחון להילין אותה כנפשו אלא מדבר שהוא ערוה ויש בה קלון ופגם לנרדף עון וכו' ונערה המאורסה ומיהו רוחה נהיה כמיב ביה. והוא דנקט כהמה משום דמילי לעריות ונקט נמי עבודת כוכבים משום דמילי מימי בקיו דלקמון ושנת נמי מימי בגזירה שוה: גמ' לא סעמוד. לא תעמיד עמך על דמו אלא היליהו: לפגמם. לבישה ולגולה אמרה סורה נמה להיליה כנפשו כדלפינן לקמן מולין טעויע לה: טן כדיון. קיו: סקישא סוף. שהוקם רוחה לנערה המאורסה וכל היקט וגזירה שוה המופנת הרי הוא כמפורש במקרא ועונשין ממנו לפי שלא יתנה למדרש מפלגו אכל מקל וחומר שאלם דן קיו מעלמו אע"פ שלא קבלו מרצו אין עונשין ממנו כדלפינן במכות (ק"ד): וכי פס לפדנו פדולח. כאלן לפסוק אם האונם דקאמר ליה קרא"י אין לנערה חטא עת כי כאשר יקום איש דמשמע כי הרי דהתם אונם פסוק הכא נמי פטורה אלא משמע שוה כל ללמד על הנערה ונתמלא שנכתב כאלן ללמד הימנה כלומר נתמלא חף למד דמשום מילי אחרני חיתקוס ומרוביהו ילפי מהדדי: פס נערה כפאורסכ ניסן להיליה. מן הענינה כנפשו חף רוחה וכו' ואכתי ילפא נערה מרולח שמהרג ואל תעבור דלקמון ומיהו הכא לא אסיקנא במילתיה דר' דאנן גררל אחיה: ומדקאמר אין מושיע מכלל דבעיה משועה: אכדס טוסו. כגון נטבע כהר מניין שאלה מלוה על השכמו: פ"ל ופסכותו ט. קרא יחירל הוא למדרש השב אח גופו לפלגנו: בני מילי כנפשו. אם זה הכוונה יכול להיליהו ילניהו: קמ"ל. לא תעמוד על דם רעך לא תעמוד על עמך משמע אלא חוור על כל לדין שלא יאכד דם רעך: חייבי כריסוס וחייבי פיסוס כ"ד. דעריות קאמר דאיכא ענינה ופגם ותמא דמתני' נמי הכי פניח ליה מללל קא מרמינן סתמא אסתמא ותמא הרי הוא הדין לכל פרוות: אלפנס לכין הגדול. כ"ג הרודף אלמנה לאונסה אע"פ שיש פגם דקא משי ליה חללה אין מילין אותה כנפשו כדמפרש לקמן) דחייבי לאון אין ניתין להילי כנפסו: נענדס כס פכירס. ככר: אין פלילין. דהא אסנימה ליה וקרא אסנימה קסיד מדגלי כהי ולא כפנירות אחרות: יש מושיע לס. ע"י דבר אכר כלא הרינה אין הורגין אותו כדפיחו שהרי כשיגוהו"י יהיה לה מושיע: כפאורס. למילין הרודסין

מתיני' ואלו שמילין אותן. מן הענינה: כנפשו. יחטו ליהרג לכל אדם כדי להילין מן הענינה ומקראו נפקי: אבל הרודף אחר כנסתו לרצונו והרואה לעבוד עבודה כוכבים ולחלל שבת וכל שכן שאר כריתות ומיתות ביד שאינן ערוות דלא יחון להילין אותה כנפשו אלא מדבר שהוא ערוה ויש בה קלון ופגם לנרדף עון וכו' ונערה המאורסה ומיהו רוחה נהיה כמיב ביה. והוא דנקט כהמה משום דמילי לעריות ונקט נמי עבודת כוכבים משום דמילי מימי בקיו דלקמון ושנת נמי מימי בגזירה שוה: גמ' לא סעמוד. לא תעמיד עמך על דמו אלא היליהו: לפגמם. לבישה ולגולה אמרה סורה נמה להיליה כנפשו כדלפינן לקמן מולין טעויע לה: טן כדיון. קיו: סקישא סוף. שהוקם רוחה לנערה המאורסה וכל היקט וגזירה שוה המופנת הרי הוא כמפורש במקרא ועונשין ממנו לפי שלא יתנה למדרש מפלגו אכל מקל וחומר שאלם דן קיו מעלמו אע"פ שלא קבלו מרצו אין עונשין ממנו כדלפינן במכות (ק"ד): וכי פס לפדנו פדולח. כאלן לפסוק אם האונם דקאמר ליה קרא"י אין לנערה חטא עת כי כאשר יקום איש דמשמע כי הרי דהתם אונם פסוק הכא נמי פטורה אלא משמע שוה כל ללמד על הנערה ונתמלא שנכתב כאלן ללמד הימנה כלומר נתמלא חף למד דמשום מילי אחרני חיתקוס ומרוביהו ילפי מהדדי: פס נערה כפאורסכ ניסן להיליה. מן הענינה כנפשו חף רוחה וכו' ואכתי ילפא נערה מרולח שמהרג ואל תעבור דלקמון ומיהו הכא לא אסיקנא במילתיה דר' דאנן גררל אחיה: ומדקאמר אין מושיע מכלל דבעיה משועה: אכדס טוסו. כגון נטבע כהר מניין שאלה מלוה על השכמו: פ"ל ופסכותו ט. קרא יחירל הוא למדרש השב אח גופו לפלגנו: בני מילי כנפשו. אם זה הכוונה יכול להיליהו ילניהו: קמ"ל. לא תעמוד על דם רעך לא תעמוד על עמך משמע אלא חוור על כל לדין שלא יאכד דם רעך: חייבי כריסוס וחייבי פיסוס כ"ד. דעריות קאמר דאיכא ענינה ופגם ותמא דמתני' נמי הכי פניח ליה מללל קא מרמינן סתמא אסתמא ותמא הרי הוא הדין לכל פרוות: אלפנס לכין הגדול. כ"ג הרודף אלמנה לאונסה אע"פ שיש פגם דקא משי ליה חללה אין מילין אותה כנפשו כדמפרש לקמן) דחייבי לאון אין ניתין להילי כנפסו: נענדס כס פכירס. ככר: אין פלילין. דהא אסנימה ליה וקרא אסנימה קסיד מדגלי כהי ולא כפנירות אחרות: יש מושיע לס. ע"י דבר אכר כלא הרינה אין הורגין אותו כדפיחו שהרי כשיגוהו"י יהיה לה מושיע: כפאורס. למילין הרודסין

מתני' ואלו הן שמצילין אותן כנפשו

הרודף אחר חברו להרגו ואחר הזכר ואחר הנערה המאורסה אבל הרודף אחר בהמה יורמחלל את השבת. ועובר עבודה כוכבים אין מצילין אותן כנפשו: גמ' ח"ד מניין לרודף אחר חברו להרגו שניתן להצילו כנפשו ח"ל ילא תעמוד על דם רעך והא להכי הוא דאחא האי מיבעי ליה לכרתניא הימנין לרואה את חברו שהוא טובע בנהר או חיה גוררתו או לססין באין עליו שהוא חייב להצילו ח"ל לא תעמוד על דם רעך אין ה"ג ואלא ניתן להצילו כנפשו מגלן אחיה בקל וחומר נערה המאורסה מה נערה המאורסה שלא בא אלא לפגמה אמרה תורה ניתן להצילה כנפשו רודף אחר חברו להרגו על אחת כמה וכמה וכו' עונשין מן הדין דבי רבי תנא הקישא הוא ייבי כאשר יקום איש על רעהו ורצחו גפש וכי מה למדנו מרצח מעתה הרי זה בא ללמד ונמצא למד מקש רצח לנערה המאורסה מה נערה המאורסה ניתן להצילה כנפשו אף רצח ניתן להצילו כנפשו ונערה מאורסה גופה מגלן כרתנא דבי ר' ישמעאל דתנא דבי רבי ישמעאל יואין מושיע לה הא יש מושיע לה בכל דבר שיכול להושיע גופא מניין לרואה את חברו שהוא טובע בנהר או חיה גוררתו או לססין באין עליו שהוא חייב להצילו ח"ל לא תעמוד על דם רעך והא מהכא נפקא מדרחם נפקא יאברת גופו מגין ח"ל יהושבותו לו אי מהחם הוה אמניא ה"מ כנפשיה אבל מיטרח ומיגר אנורי אימא לא קמ"ל תנו רבנן יא אחד הרודף אחר חברו להרגו ואחר הזכר ואחר הנערה המאורסה ואחר חייבי מיתות כ"ד ואחר חייבי כריתות מצילין אותן כנפשו אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוס אין מצילין אותן כנפשו ינעבדה בה עבירה אין מצילין אותה כנפשו יש לה מושיע אין מצילין אותה כנפשו רבי יהודה אומר אף האומרת הניתו לו שלא יהרגנה מנה"מ אמר קרא יולנערה לא תעשה דבר אין לנערה חטא מוח נער זה זכור נערה זו נערה המאורסה חטא אלו חייבי כריתות מוח אלו חייבי מיתות כ"ד כל הגי למה לי צריכי דאי כתב רחמנא נער משום דלאו אורחיה אבל נערה דאורחיה אימא לא ואי כתב רחמנא נערה משום דקא פנים לה אבל נער דלא קא פנים ליה אימא לא ואי כתב רחמנא הגי משום

מתיני' ואלו שמילין אותן. מן הענינה: כנפשו. יחטו ליהרג לכל אדם כדי להילין מן הענינה ומקראו נפקי: אבל הרודף אחר כנסתו לרצונו והרואה לעבוד עבודה כוכבים ולחלל שבת וכל שכן שאר כריתות ומיתות ביד שאינן ערוות דלא יחון להילין אותה כנפשו אלא מדבר שהוא ערוה ויש בה קלון ופגם לנרדף עון וכו' ונערה המאורסה ומיהו רוחה נהיה כמיב ביה. והוא דנקט כהמה משום דמילי לעריות ונקט נמי עבודת כוכבים משום דמילי מימי בקיו דלקמון ושנת נמי מימי בגזירה שוה: גמ' לא סעמוד. לא תעמיד עמך על דמו אלא היליהו: לפגמם. לבישה ולגולה אמרה סורה נמה להיליה כנפשו כדלפינן לקמן מולין טעויע לה: טן כדיון. קיו: סקישא סוף. שהוקם רוחה לנערה המאורסה וכל היקט וגזירה שוה המופנת הרי הוא כמפורש במקרא ועונשין ממנו לפי שלא יתנה למדרש מפלגו אכל מקל וחומר שאלם דן קיו מעלמו אע"פ שלא קבלו מרצו אין עונשין ממנו כדלפינן במכות (ק"ד): וכי פס לפדנו פדולח. כאלן לפסוק אם האונם דקאמר ליה קרא"י אין לנערה חטא עת כי כאשר יקום איש דמשמע כי הרי דהתם אונם פסוק הכא נמי פטורה אלא משמע שוה כל ללמד על הנערה ונתמלא שנכתב כאלן ללמד הימנה כלומר נתמלא חף למד דמשום מילי אחרני חיתקוס ומרוביהו ילפי מהדדי: פס נערה כפאורסכ ניסן להיליה. מן הענינה כנפשו חף רוחה וכו' ואכתי ילפא נערה מרולח שמהרג ואל תעבור דלקמון ומיהו הכא לא אסיקנא במילתיה דר' דאנן גררל אחיה: ומדקאמר אין מושיע מכלל דבעיה משועה: אכדס טוסו. כגון נטבע כהר מניין שאלה מלוה על השכמו: פ"ל ופסכותו ט. קרא יחירל הוא למדרש השב אח גופו לפלגנו: בני מילי כנפשו. אם זה הכוונה יכול להיליהו ילניהו: קמ"ל. לא תעמוד על דם רעך לא תעמוד על עמך משמע אלא חוור על כל לדין שלא יאכד דם רעך: חייבי כריסוס וחייבי פיסוס כ"ד. דעריות קאמר דאיכא ענינה ופגם ותמא דמתני' נמי הכי פניח ליה מללל קא מרמינן סתמא אסתמא ותמא הרי הוא הדין לכל פרוות: אלפנס לכין הגדול. כ"ג הרודף אלמנה לאונסה אע"פ שיש פגם דקא משי ליה חללה אין מילין אותה כנפשו כדמפרש לקמן) דחייבי לאון אין ניתין להילי כנפסו: נענדס כס פכירס. ככר: אין פלילין. דהא אסנימה ליה וקרא אסנימה קסיד מדגלי כהי ולא כפנירות אחרות: יש מושיע לס. ע"י דבר אכר כלא הרינה אין הורגין אותו כדפיחו שהרי כשיגוהו"י יהיה לה מושיע: כפאורס. למילין הרודסין

אף רצח ניתן להצילו כנפשו. ואם פלגמו מיהוה כל אדם נפקא מדרשין לעיל (ק"ד ע"ג) ויל דהתם רשום ואסתמינן קרא דאין לו דמיס אכל הכא קמ"ל דחונה להילי: להצילו כנפשו כ"ג. משמעת להשון שמילין כנפשו של רודף אחר הנהמה ויחולל בה לפיכך נראה לפרש דמילין לא האדם מן הענינה כנפשו של פלגמו אכל קאס מנערה המאורסה דקאמר שמיס להיליה כנפשו וא"ח ויפון דמהכא ילפינן דרולח ניסן להילי כנפשו למי לי קרא כטונע כהר חיה גוררתי השמא חנה הורג כדי להילי כנס לא כ"ש ולא מסתבר למימר דחייבי הורג טפי לאפריש מאיסורא אלא נראה דלי מהכא כ"ג ע"כ קמ"ל כנס דעונר כלא דלא תעמוד על דם רעך:

תלמוד דבר והשבותו לו. כנס מוקי ליה לאכתי טפי ונפרק שזי דכנס מלישא וק"ד מ"ג: מוקי ליה שלא יחיל עגל לעגלים החס דרס והשנתו והכל לו ישיה: חייבי כריתות ודחי מיתות כ"ד. נערוס מימי דחמל דערה וא"ח חיסוק ליה מדחיקוס כל עריח כ"י אחר מוס מדחיקוס כ"ג הנא על יתמוס ויפס ק"ד מ"ג: יל מדמפס נהמה ש"מ דלא מקשיט

הרי מיהו קשה הא נהמה לא יחיקס מדמיכתי לן קרא לרבות כעורא כנהמה נפרק ד' מיתוח (וכל ק"ד ע"ג): נער נערת פירש כקונטרס נער כתיב וקרי נערה ודרש מקרא ומסורה ואף על גב דלחריק נפרק אלו נערוס ופסות ק"ד מ"ג: וסא נבי קנס כל מקום שנאמר נער אפילו קטנה נהשמת הכל הרי מ"ג לחיכנס נערה דעל כרחק לא נקטנה חייבי אלא כנס פתחק ועוד יש לפרש דטונא נערה ממי כפרסה ומיהו כטמך משמע דמח דר"ש דקאמר חיידי דמחנ נער כנס נמי נערה פירוש חיידי דמחנ נער למפסי נהמה כחנ נערה כלומר